

izazivaju predatorski časopisi s otvorenim pristupom. Na kraju obrazlaže dobrobiti korištenja društvenih mreža za diseminaciju i vidljivost znanstvenih radova.

U šesnaestom poglavlju Marko Ban i Neven Duić na primjeru interdisciplinarnog časopisa posvećenog održivom razvoju, pod nazivom *Journal of Sustainable Development of Water, Energy and Environment Systems*, koji je počeo izlaziti 2013., opisuju pokretanje znanstvenog časopisa u otvorenom pristupu. Časopis je uvršten u baze Scopus i Web of Science.

U sedamnaestom poglavlju na primjeru dvojezičnog Hrvatskog časopisa za odgoj i obrazovanje / *Croatian Journal of Education* Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ivan Prskalo i Srna Jenko Miholić iznose kako je otvoreni pristup osigurao bolju vrsnoću ovom časopisu, zahvaljujući tome što otvoreni pristup uz međunarodno uredništvo i dvojezičnost na hrvatskom i engleskom jeziku, osigurava veću citiranost, interes za časopis i broj priloga.

Svebor Prstačić, Kata Banožić i Kristijan Zimmer u osamnaestom poglavlju izlažu uspješno djelovanje HrOpen, Hrvatske udruge korisnika otvorenih sustava, osnovane 1992. radi širenja znanja o primjeni otvorenih i slobodnih tehnologija među nastavnicima, stručnjacima i građanima.

Naposljetku, u devetnaestom Poglavlju Vanessa Proudman i David Ball na engleskom jeziku iznose pregled djelovanja SPARC Europe (Scholarly Publishing and Academic Resource Coalition), koalicije koja promiče otvoreni pristup znanstvenim informacijama, u suradnji s Europskom komisijom, europskim sveučilištima i znanstvenim ustanovama, te razvija program Predvodnici otvorene znanosti (engl. *Open Science Champions*).

Na kraju svakog poglavlja iznosi se literatura te sažetak na engleskom jeziku, a na kraju knjige navedeni su životopisi svih suradnika. Između tvrdih korica sa ženom znanstvenicom na naslovnici ove iznimno informativne knjige, vrijedni su doprinosi otvorenosti u znanosti i visokom obrazovanju, koji znanstvenim, ali i svim zainteresiranim čitateljima, omogućuju uvide u glavne međunarodne dokumente, mehanizme i alate za osiguravanje otvorenog pristupa rezultatima znanstvenih istraživanja i visokoobrazovnim nastavnim materijalima. Saznajemo također koliko u Hrvatskoj pratimo međunarodne trendove u tom području, i koji su koraci tek pred našom akademskom zajednicom da bismo osigurali što je moguće bolju dostupnost znanstvenih nalaza kako uzajamno jedni drugima, tako i svekolikoj javnosti. Na kraju knjige naglašeno je da poglavitto rješavanje gorućih globalnih problema vezanih uz klimu, hranu i mora, traži više otvorenosti i suradnje u pogledu bolje i šire primjene znanstvenih istraživanja.

Jasmina Božić

Urška Fric
OPAZUJ, RAZMISLI, IZUMI,
PATENTIRAJ. Smernice za izumitelje
Fakulteta za informacijske studije v
Novem mestu, Novo mesto, 2019., 20 str.

Fakultet za informacijske studije u Novom mestu (FIŠ) 2008. postao je prvi fakultet u Novom mestu, a istodobno i prvi javni fakultet koji danas djeluje samostalno odnosno izvan okvira bilo kojeg od slovenskih sveučilišta. Prigodom njegove dese-

togodišnjice, 2018., izdan je *Priručnik za uspješan prijenos znanja i tehnologija: praktični vodič za istraživače i urede za prijenos znanja i tehnologija*. Sljedeće godine uslijedila je i publikacija *Promatraj, razmisli, izumi, patentiraj: Smjernice za izumitelje*, koja istraživačima i studentima koristi u bilježenju nadahnuća, ideja odnosno izuma, a bilješke kasnije služe kao osnova za prijavu patenata ili izuma kod nadležnog ureda za patente u Sloveniji ili u inozemstvu.

FIŠ je navedene smjernice za izumitelje izdao u okviru Ureda za prijenos znanja i tehnologija (TTO FIŠ) koji je partner Konzorcija za prijenos tehnologija između javnih istraživačkih organizacija i gospodarstva (JRO KTT). Spomenutom konzorciju FIŠ se pridružio 2017., a to pridruživanje omogućilo je osnivanje TTO FIŠ čiji je primarni cilj odazivati se i reagirati na potrebe gospodarstva za znanjem s područja računarstva, internetskih tehnologija i društvene informatike, ali i istraživačima i studentima omogućiti podršku u razvoju novih ideja iz kojih mogu nastati gospodarstvu potrebne inovacije. Stoga su ove smjernice za izumitelje, koje su koncipirane kao radno pomagalo, u pretežitoj mjeri namijenjene istraživačima i studentima kako bi na što sustavniji, pregledniji i jednostavniji način bilježili i evidentirali sve ono što u danom trenutku definira njihovu ideju odnosno izum.

U publikaciji *Promatraj, razmisli, izumi, patentiraj: Smjernice za izumitelje* kroz prvo potpoglavlje istraživači i studenti odgovaraju na brojna pitanja i rješavaju zadaće. Najprije pokušavaju predstaviti (tehnički) problem koji su opazili, ideju ili izum koji prema njihovom uvjerenju rješava problem te područje tehnike na koje se njihov

izum odnosi. Nadalje opisuju već poznata postojeća rješenja spomenutog problema, a koja smatraju neprimjerenima. Naravno, na ovom mjestu može uslijediti i utvrđivanje postojanja izuma zaštićenih patentom – u tom se slučaju patent više ne može prijaviti, ali istražitelji i studenti i dalje promatraju i istražuju svijet oko sebe. U slučaju da takav izum još ne postoji, u nastavku se identificiraju prednosti i nedostatci izuma te se on pokušava prikazati pomoću skice koja predstavlja osnovu za kasniju izradu tehničke skice koja mora sadržavati sve elemente tehničkog crtanja. Ako su istraživači i studenti izradili prototip svog izuma, odnosno model koji se kasnije može i reproducirati, onda bilježe i sve identificirane pozitivne i negativne aspekte njegove izrade te probleme s kojim su se susreli tijekom iste, ali i predstavljaju načine kojima jesu ili bi mogli ukloniti te probleme. Vodeći računa o tome da se prototip ne može uvijek izraditi u vlastitoj domeni, u nastavku bilježe i sva razmišljanja o tome što bi sve bilo potrebno za izradu prototipa. Prije kraja prvog potpoglavlja također pokušavaju izumu dati ime te pojasniti način njegove industrijske ili druge uporabe. Kada uz pomoć spomenutih smjernica istraživači i studenti imaju pripremljeno sve potrebno za prijavu patenta ili izuma, predstavljaju im se i upute o načinima daljnjeg djelovanja te savjeti o relevantnim institucijama za isto. Svi daljnji koraci odvijaju se uz pomoć TTO FIŠ-a.

Najvažnije je da istraživači i studenti iskoriste svoje potencijale i da promatraju, razmišljaju, istražuju, izumljuju i patentiraju, a pri tom svojim izumima uvijek pokušavaju pomoći čovječanstvu. Kako bi rekao Nikola Tesla, najveći vizionar,

genij, znanstvenik i izumitelj na svijetu: „Najvažniji produkt stvaralačkog duha je izum. Njegov konačni cilj je savladavanje uma i iskorištavanje snage uma za potrebe čovječanstva“.

Smjernice za izumitelje koje je u kolovozu 2019. izdao FIŠ, javno su objavljene na internetskoj stranici Konzorcija za prijenos tehnologija između javnih istraživačkih organizacija i gospodarstva ([http://jro-ktt.](http://jro-ktt.si/?page_id=251)

[si/?page_id=251](http://jro-ktt.si/?page_id=251)). Taj projekt djelomično financira Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj te Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta Republike Slovenije. Projekt se provodi u okviru Operativnog programa za provedbu Europske kohezijske politike u razdoblju od 2014. do 2020. godine, Prioritetna os 1: Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija.

Urška Fric